

§ 9

Plats för det livslånga lärandet – program för vuxenutbildningen i Stockholms stad

AMN 2017-0128-01.02

Arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att godkänna förvaltningens redovisning av uppdraget.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att godkänna *Plats för det livslånga lärandet – program för vuxenutbildningen i Stockholms stad*.
3. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att överlämna programmet till kommunstyrelsen.
4. Arbetsmarknadsnämnden beslutade att överlämna programmet till utbildningsnämnden för kännedom.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämnden fick i budget 2016 uppdraget att ta fram ett program för livslångt lärande med syfte att öppna dörrar till studier. Ett förslag till program för vuxenutbildningen benämnt *Plats för det livslånga lärandet* har tagits fram. Programmet beskriver trender av betydelse, ett antal identifierade strategier samt åtta prioriterade områden som alla är viktiga utvecklingsområden för vuxenutbildningen.

Arbetsmarknadsförvaltningen föreslår att programmet godkänns.

Förvaltningen har redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2017.

Beslutsgång

Ordföranden Emilia Bjuggren (S) föreslog, med instämmande från samtliga ledamöter, att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag till beslut.

Särskilt uttalande

Ordförande Emilia Bjuggren m.fl. (S), ledamoten Magnus Runsten m.fl. (MP) och ledamoten Tina Kratz (V) lämnade följande särskilda uttalande.

Vuxenutbildningen i Stockholm är strategiskt viktig för kompetensförsörjningen i hela staden och därmed för Stockholms tillväxt. Därför menar vi att det är på tiden att staden får ett program för det livslånga lärandet. Utbildningen handlar dock om än mer än att få chansen att ta sig in på högskola eller universitet, ta steget ut på arbetsmarknaden eller att kunna ställa om under ett föränderligt

arbetsliv. Att ges förutsättningar att leva ett självständigt liv och att vara en aktiv medborgare i det demokratiska samhället är också en bärande del av vuxenutbildningen.

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm konstaterar i rapporten Medborgare med mandat: Dialog och delaktighet i Stockholms stad att skillnaderna mellan olika grupper i staden när det gäller deltagande i medborgerliga aktiviteter är stor. Personer som är lågutbildade med arbetarklassbakgrund, är födda utanför Sverige, är unga eller kvinnor är underrepresenterade bland de politiska partiernas medlemmar. Skillnaderna i valdeltagande är stor mellan stadsdelarna. I Rinkeby deltog mindre än hälften (40,8 %) i valet 2014 medan 94,8 procent deltog i valet i Ålsten i Bromma.

Att kunna nyttja sin rätt till demokratiskt deltagande genom ett aktivt medborgarskap är därför ett centralt perspektiv att lyfta i vuxenutbildning i Stockholm, oavsett om den sker i upphandlad eller i egen regi. Det handlar dels om att få en teoretisk grund till hur det politiska systemet fungerar som en del i samhällsorienterande studier, dels att skaffa sig kompetens att kunna delta aktivt i val, föreningsliv och medborgaraktiviteter, som t.ex. stadens medborgardialoger och medborgarbudget. Det demokratiska uppdraget ska därför genomsyra alla delar av vuxenutbildningens utveckling.

Särskilt uttalande

Vice ordförande Johanna Sjö m.fl. (M) och ledamoten Johan Fälldin (C) lämnade följande särskilda uttalande.

Det är positivt att majoriteten tagit fram förslag för ett livslångt lärande med syfte att öppna dörrar till studier. Med ett växande antal nyanlända i staden som saknar grundläggande kunskaper måste staden kunna erbjuda möjligheter att genom vuxenutbildning ta sig in på arbetsmarknaden. Möjligheten att arbeta och försörja sig själv är en förutsättning för framgångsrik integration och för en hållbar ekonomisk situation i staden. På samma sätt ska det vara möjligt för den som av olika anledningar saknar eller önskar komplettera sin gymnasiekompetens att få nya chanser att göra sig attraktiv på arbetsmarknaden.

Det är mycket svårt att uppskatta hur många elever/nyanlända som kommer välja studier framöver om nu studiestartsstöd beslutas. Det är osäkert om förvaltningen kommer att kunna tillmötesgå samtliga som kommer att vilja studera och finna lokaler och lärare.

Det är vanskligt att bygga in margineffekter i studiesystemen, även om det är för goda syften, då det riskerar att bygga in skillnader och skapa klyftor snarare än att överbrygga dem. Studier bör uppmuntras och göras tillgängliga, men det är angeläget att det inte skapas skillnader beroende på när och var en person väljer att studera utan att det offentliga ställer sig neutral till det för att inte skapa ojämlikheter eller oönskade bieffekter.

Vägen till att stärka människors möjlighet att känna trygghet och framtidstro går genom långsiktiga investeringar, inte genom temporära projekt. Detta förutsätter en sund ekonomisk politik för hur skattebetalarnas pengar kan användas på bästa sätt.

Stockholm behöver fler gymnasieingenjörer och undersköterskor inför framtiden. Därför är det viktigt att vi satsar mer på vuxenutbildning. Alliansens mål är att halvera jobbklyftan mellan inrikes- och utrikesfödda.

Fler utrikes födda kvinnor måste komma i jobb. Kvinnor och män måste mötas av samma förväntningar och krav från samhället, till exempel på egen försörjning. Det är grundläggande för att kvinnor i alla delar av staden ska kunna leva fria liv på sina egna villkor. Staden måste därför bli mycket bättre än idag på att söka upp särskilt kvinnor som står utanför arbetsmarknaden och erbjuda vägar in på arbetsmarknaden, genom svenskundervisning, tillgång till praktikplatser och enkla jobb i stadens verksamheter.

Stockholm behöver en vassare yrkes- och svenskutbildning. Stockholms stad bör bidra till mer forskning om Sfi för att förbättra kunskapen om undervisningens effekt och effektivitet. Svenskundervisningen ska erbjudas direkt med en hög grad av valfrihet för den enskilde i vilken inriktning på undervisningen man behöver, och med en hög kvalitet.

Kopplingen mellan Svenska för invandrare (Sfi) och arbete ska tydliggöras än mer, genom att undervisningen ska kunna kombineras med yrkesutbildning, studier och praktik. För att korta vägen till jobb för unga bör yrkes-Sfi-utbildningar på gymnasienivå införas. Även föräldralediga ska erbjudas svenskundervisning, där Svenska med baby är ett bra exempel som bör främjas.

Stockholms stad måste ställa krav till regeringen om att bygga ut yrkesvux och göra anslagsansökningar till kommunerna permanenta. Men för att ta sitt eget ansvar måste staden också tillhandahålla egna platser i yrkesvux, för att bidra till att nå till de

grupper som saknar gymnasieutbildning. Det vill vi finansiera genom utökade medel till arbetsmarknadsnämnden.

För en ansvarsfull ekonomisk politik är det önskvärt att utreda kostnaderna för vuxenutbildningen i staden och i vilken utsträckning dessa faller på staden och på den enskilde. Eventuellt bör förslag tas fram för hur dessa kostnader i så fall kan finansieras av individen själv medelst lån som sedan ska återbetalas, snarare än genom bidrag från staden. Frågan bör utredas, inte minst mot bakgrund av att det vore ett sätt att utjämna skillnaderna mellan de vuxenutbildningar som är godkända men inte offentligt finansierade, och de som är det. Strävan för att upprätthålla ansvarsfulla finanser å ena sidan och vikten av att fler utnyttjar möjligheten att vidareutbilda sig å andra sidan måste vid en sådan bedömning noga vägas mot varandra.

Ersättaryttrande

Ersättaren Rojan Karakaya (Fi) lämnade följande Ersättaryttrande.

Vuxenutbildningen i Stockholm är strategiskt viktig för kompetensförsörjningen i hela staden och därmed för Stockholms tillväxt. Därför menar vi att det är på tiden att staden får ett program för det livslånga lärandet. Utbildningen handlar dock om än mer än att få chansen att ta sig in på högskola eller universitet, ta steget ut på arbetsmarknaden eller att kunna ställa om under ett föränderligt arbetsliv. Att ges förutsättningar att leva ett självständigt liv och att vara en aktiv medborgare i det demokratiska samhället är också en bärande del av vuxenutbildningen.

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm konstaterar i rapporten Medborgare med mandat: Dialog och delaktighet i Stockholms stad att skillnaderna mellan olika grupper i staden när det gäller deltagande i medborgerliga aktiviteter är stor. Personer som är lågutbildade med arbetarklassbakgrund, är födda utanför Sverige, är unga eller kvinnor är underrepresenterade bland de politiska partiernas medlemmar. Skillnaderna i valdeltagande är stor mellan stadsdelarna. I Rinkeby deltog mindre än hälften (40,8 %) i valet 2014 medan 94,8 procent deltog i valet i Ålsten i Bromma.

Att kunna nyttja sin rätt till demokratiskt deltagande genom ett aktivt medborgarskap är därför ett centralt perspektiv att lyfta i vuxenutbildning i Stockholm, oavsett om den sker i upphandlad eller i egen regi. Det handlar dels om att få en teoretisk grund till hur det politiska systemet fungerar som en del i samhällsorienterande studier, dels att skaffa sig kompetens att kunna delta aktivt i val, föreningsliv och medborgaraktiviteter, som

t.ex. stadens medborgardialoger och medborgarbudget. Det demokratiska uppdraget ska därför genomsyra alla delar av vuxenutbildningens utveckling.

Ersättaryttrande

Ersättaren Ofelia Namazova (KD) lämnade följande Ersättaryttrande.

Det är positivt att majoriteten tagit fram förslag för ett livslångt lärande med syfte att öppna dörrar till studier. Med ett växande antal nyanlända i staden som saknar grundläggande kunskaper måste staden kunna erbjuda möjligheter att genom vuxenutbildning ta sig in på arbetsmarknaden. Möjligheten att arbeta och försörja sig själv är en förutsättning för framgångsrik integration och för en hållbar ekonomisk situation i staden. På samma sätt ska det vara möjligt för den som av olika anledningar saknar eller önskar komplettera sin gymnasiekompetens att få nya chanser att göra sig attraktiv på arbetsmarknaden.

Det är mycket svårt att uppskatta hur många elever/nyanlända som kommer välja studier framöver om nu studiestartsstöd beslutas. Det är osäkert om förvaltningen kommer att kunna tillmötesgå samtliga som kommer att vilja studera och finna lokaler och lärare.

Det är vanskligt att bygga in marginaleffekter i studiesystemen, även om det är för goda syften, då det riskerar att bygga in skillnader och skapa klyftor snarare än att överbrygga dem. Studier bör uppmuntras och göras tillgängliga, men det är angeläget att det inte skapas skillnader beroende på när och var en person väljer att studera utan att det offentliga ställer sig neutral till det för att inte skapa ojämlikheter eller oönskade bieffekter.

Vägen till att stärka människors möjlighet att känna trygghet och framtidstro går genom långsiktiga investeringar, inte genom temporära projekt. Detta förutsätter en sund ekonomisk politik för hur skattebetalarnas pengar kan användas på bästa sätt.

Stockholm behöver fler gymnasieingenjörer och undersköterskor inför framtiden. Därför är det viktigt att vi satsar mer på vuxenutbildning. Alliansens mål är att halvera jobbklyftan mellan inrikes- och utrikesfödda.

Fler utrikes födda kvinnor måste komma i jobb. Kvinnor och män måste mötas av samma förväntningar och krav från samhället, till exempel på egen försörjning. Det är grundläggande för att kvinnor i alla delar av staden ska kunna leva fria liv på sina egna villkor.

Staden måste därför bli mycket bättre än idag på att söka upp särskilt kvinnor som står utanför arbetsmarknaden och erbjuda vägar in på arbetsmarknaden, genom svenskundervisning, tillgång till praktikplatser och enkla jobb i stadens verksamheter.

Stockholm behöver en vassare yrkes- och svenskutbildning. Stockholms stad bör bidra till mer forskning om Sfi för att förbättra kunskapen om undervisningens effekt och effektivitet. Svenskundervisningen ska erbjudas direkt med en hög grad av valfrihet för den enskilde i vilken inriktning på undervisningen man behöver, och med en hög kvalitet.

Kopplingen mellan Svenska för invandrare (Sfi) och arbete ska tydliggöras än mer, genom att undervisningen ska kunna kombineras med yrkesutbildning, studier och praktik. För att korta vägen till jobb för unga bör yrkes-Sfi-utbildningar på gymnasienivå införas. Även föräldralediga ska erbjudas svenskundervisning, där Svenska med baby är ett bra exempel som bör främjas.

Stockholms stad måste ställa krav till regeringen om att bygga ut yrkesvux och göra anslagsansökningar till kommunerna permanenta. Men för att ta sitt eget ansvar måste staden också tillhandahålla egna platser i yrkesvux, för att bidra till att nå till de grupper som saknar gymnasieutbildning. Det vill vi finansiera genom utökade medel till arbetsmarknadsnämnden.

För en ansvarsfull ekonomisk politik är det önskvärt att utreda kostnaderna för vuxenutbildningen i staden och i vilken utsträckning dessa faller på staden och på den enskilde. Eventuellt bör förslag tas fram för hur dessa kostnader i så fall kan finansieras av individen själv medelst lån som sedan ska återbetalas, snarare än genom bidrag från staden. Frågan bör utredas, inte minst mot bakgrund av att det vore ett sätt att utjämna skillnaderna mellan de vuxenutbildningar som är godkända men inte offentligt finansierade, och de som är det. Strävan för att upprätthålla ansvarsfulla finanser å ena sidan och vikten av att fler utnyttjar möjligheten att vidareutbilda sig å andra sidan måste vid en sådan bedömning noga vägas mot varandra.